

Tabela 10.
Bilans odpadów wymagających poddania spaleniowi z odzyskiem energii w latach 2006–2020

Lata	Odpady opakowaniowe podlegające obowiązkom odzysku						Odpady biodegradowalne					Masa odpadów do termicznego unieszkodliwienia z odzyskiem energii ¹ tys. Mg/ rok)	
	Odpady wprowadzone na rynek tys. Mg (1)	Wymagany poziom odzysku w % (2)	Wymagana masa do odzysku [1 x 2] (3)	Recykling materiałowy (zgłoszony) (4)	Współspalanie tys. Mg (5)	Spaleniem z odzyskiem energii w spalarniach odpadów [3 – (4+5)] (6)	Masa bazowa (1995 r.) tys. Mg (7)	Wymagane zmniejszenie masy składowanej w % (8)	Wymagana masa do odzysku [7 x 8] (9)	Kompostowanie tys. Mg (10)	Spaleniem z odzyskiem energii w spalarniach odpadów [9 – 10] (11)		Masa odpadów do termicznego unieszkodliwienia z odzyskiem energii ¹ tys. Mg (12)
2006	2728	43	1173	953	35	185						740	2
2007	2837	50	1419	1027	43	348						1393	3
2008	2951	50	1475	1107	52	316						1264	3
2009	3069	50	1534	1195	61	279						1114	3
2010	3192	50	1596	1289	71	235						2668	7
2011	3319	50	1660	1392	82	186						2557	7
2012	3452	50	1726	1504	93	129						2431	7
2013	3590	50	1795	1626	105	64						4721	12
2014	3734	60	2240	1758	118	364						5387	13
2015	3883	60	2330	1899	131	299	4.381					5243	13
2016	4038	60	2423	2051	146	226						5081	13
2017	4200	60	2520	2215	161	144						4898	13
2018	4368	60	2621	2392	178	51						4692	13
2019	4543	60	2726	2584	195	0						4579	13
2020	4724	60	2835	2899	213	0						6040	14

¹ – strumień zmieszanych odpadów komunalnych (100%) jaki musi zostać poddany termicznemu przekształceniu w celu osiągnięcia odzysku odpadów opakowaniowych (stanowiących ok. 25% odpadów zmieszanych) oraz zmniejszenia masy odpadów biodegradowalnych (stanowiących 20% odpadów zmieszanych). Wielkości dla lat 2006–2009 ustalono według wzoru: kol.6 : 25%; wielkości dla lat 2010–2020 ustalono według wzoru: (kol. 6 + kol. 11) : 45%.

Źródło: opracowanie własne.

Koszt budowy i eksploatacji spalarni jest obecnie porównywalny z kosztami budowy i eksploatacji urządzeń do spalania odpadów i paliw z odpadów przez energetykę zawodową i komunalną. Stąd wydaje się, że docelowo oba rozwiązania należy traktować równorzędnie. W miastach średniej wielkości jak Kielce, Olsztyn, Białystok czy Lublin w pierwszej kolejności należałoby rozważyć spalanie przez energetykę, zaś w aglomeracjach Śląskiej, Krakowskiej, Wrocławskiej i Poznańskiej – budowę profesjonalnych spalarni odpadów. Stąd rzeczywista ilość spalarni o mocy 400 tys. Mg/rok, które trzeba wybudować w Polsce celem realizacji przyjętych poziomów odzysku, może być znacznie mniejsza od teoretycznych obliczeń. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można stwierdzić, że w Polsce do 2020 r. trzeba będzie zbudować 4–5 spalarni, w tym rozbudować lub zbudować nową spalarnię w Warszawie.

Przedstawiona prognoza masy odpadów komunalnych wymagającą termicznego przekształcenia jest pesymistyczna. Realizacja obowiązku odzysku odpadów opakowaniowych, jak i ograniczenia masy odpadów biodegradowalnych deponowanych na składowiskach może wymagać spalania nawet 1/3 wytwarzanej masy odpadów komunalnych. Sytuacja taka jest prawdopodobna w sytuacji utrzymania się trendów przyrostu konsumpcji i związanego z tym przyrostu masy odpadów, z drugiej zaś niedostatecznych działań na rzecz rozwoju recyklingu materiałowego (w tym wzrostu efektywności systemów selekcjonowania odpadów). W zakresie recyklingu materiałowego wzorem do naśladowania powinny być kraje skandynawskie, w których wskaźniki osiąganego recyklingu dla wielu odpadów sięgają 100%.

Nieograniczony przyrost konsumpcji będzie wiązał się z koniecznością systematycznej rozbudowy systemów unieszkodliwiania odpadów (tj. budowy coraz większej liczby spalarni odpadów, sortowni itd.). Postulat racjonalizacji konsumpcji nie powinien być jednak traktowany w kategoriach antyrynkowych. Stanowi on konkretyzację zapisu art.3 ust.1 lit. a dyrektywy w sprawie odpadów zalecającej w pierwszej kolejności zapobieganie powstawaniu odpadów lub zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów i ich szkodliwości. Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno następować przede wszystkim w drodze racjonalizacji konsumpcji.

Uznanie procesu termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii w spalarniach odpadów za proces odzysku odpadów opakowaniowych warunkowane jest wykorzystaniem powstającej energii elektrycznej, jak i cieplnej. Kluczowy staje się zatem problem zapewnienia rynku zbytu dla energii produkowanej przez przyszłe spalarnie. Produkowana przez działające w przyszłości w Polsce spalarnie odpadów energia elektryczna podlegać będzie sprzedaży do spółek dystrybucyjnych, zaś energia - cieplna do lokalnych sieci ciepłowniczych.

Traktowanie energii elektrycznej wytwarzanej przez spalarnie odpadów jako tzw. energii zielonej sprawia, iż na mocy art. 9a ust.6 ustawy Prawo energetyczne⁵⁰ jej przyjęcie przez spółki dystrybucyjne jest obligatoryjne. Produkowana przez spalarnie energia elektryczna ma zatem zagwarantowany zbyt. Energia cieplna będzie natomiast sprzedawana do lokalnych sieci ciepłowniczych, które są własnością komunalną lub prywatną.

Przyjęcie przez te sieci energii cieplnej wytwarzanej w spalarniach odpadów nie jest obowiązkowe. Wprowadzenie ciepła produkowanego przez spalarnie odpadów do sieci ciepłowniczych może mieć ujemny wpływ na wynik finansowy przedsiębiorstw ciepłowniczych, w zależności od kosztów produkcji energii elektrycznej oraz cen jej sprzedaży do sieci ciepłowniczych. W tej sytuacji właściciele zakładów ciepłowniczych będą blokowali dostęp ciepła wytwarzanego przez spalarnie do posiadanych instalacji dystrybucyjnych. Wydaje się zatem, że analogicznie do energii elektrycznej, należy wprowadzić ustawowy obowiązek przyjmowania energii cieplnej wytwarzanej przez spalarnie odpadów przez lokalne sieci ciepłownicze.

Działalności spalarni, pozwoli uzyskać Polsce wymierne korzyści w zakresie gospodarki odpadami, jak również polityki energetycznej:

- możliwość wykonania i rozliczenia obowiązku odzysku odpadów opakowaniowych, oraz zmniejszenia masy deponowanych na składowiskach odpadów biodegradowalnych;
- zmniejszenie masy odpadów deponowanych na składowiskach odpadów o około 90%;
- wytworzona energia w istotnym stopniu może się przyczynić do wypełnienia przez Polskę zobowiązań wynikających z dyrektywy 2001/77/WE w sprawie promocji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej,⁵¹ co obecnie jest zagrożone z powodu niewystarczających inwestycji w odnawialne źródła energii, a także w kontekście przedstawionego przez Komisję Europejską w 2005 r. planu działań mających na celu zwiększenie stosowania w krajach Unii Europejskiej energii odnawialnej pochodzącej z leśnictwa, rolnictwa i przetwarzania odpadów;

⁵⁰ Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, Dz.U. 2003 nr 153 poz. 1504 z późn. zm..

⁵¹ Dyrektywa 2001/77/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie promocji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej.

- zmniejszenie zużycia węgla kamiennego oraz innych paliw kopalnych (ropy i gazu), co jest szczególnie istotne w kontekście uniezależnienia Polski od obecnych źródeł zaopatrzenia, jak również wprowadzanie w energetyce systemu handlu emisjami;
- ograniczenie wykorzystania pierwotnych nośników energii w polskiej gospodarce, dzięki temu, że spalarnie odpadów mogą wytwarzać energię elektryczną i ciepłą w skojarzeniu; zmniejszenie zużycia pierwotnych nośników energii jest istotne w świetle unijnych planów ograniczenia zużycia energii w Unii Europejskiej o 9% do 2025 r.

Uzyskanie wskazanych efektów wymaga ze strony państwa sprecyzowania celów do osiągnięcia, koordynacji działań i nadzoru nad działalnością powstających spalarni. Działania te powinny być niezależne od struktury własnościowej powstających spalarni odpadów. Potrzebne jest opracowanie programu budowy spalarni odpadów, który byłby elementem zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami w Polsce.

3.5.

Możliwości realizacji obowiązku recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych w kontekście nowych regulacji

Rynek recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych jest jednym z trzech najważniejszych subrynków odpadowych, a jednocześnie najbardziej problematycznych w analizie. Charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem podmiotowym (13,4 tys. zakładów) i niejasności co do uznania określonych procesów jako recyklingu.

Zgodnie z regulacjami ustawy o odpadach recyklingiem są działania prowadzące do wykorzystania odpadów w całości lub części, co oznacza, że przetworzony odpad musi odpowiadać normom jakościowym surowca pierwotnego, albo zostać wykorzystany do wytworzenia wyrobów użytkowych. Tymczasem wydawane przez starostów pozwolenia na odzysk i/lub recykling odpadów z tworzyw sztucznych nie wprowadzają takich kryteriów. Wydawane decyzje określają sposób przetwórstwa oraz masę odpadów, jaka może zostać w ciągu roku w danej instalacji przetworzona. Decyzje nie stawiają wymogów jakości oraz co do sposobu wykorzystania odpadu. Z tego względu ten sam odpad przetwarzany przez różnych przedsiębiorców na kolejnych etapach mógł być wielokrotnie rozliczany jako masa poddana recyklingowi. Dopiero wprowadzony rozporządzeniem Ministra Środowiska wzór dokumentu potwierdzającego recykling zawiera zobowiązanie podmiotu przyjmującego odpad do recyklingu, że odpad zostanie przetworzony i nie zostanie przekazany innemu przedsiębiorcy.

Jak wynika z informacji udzielonych przez starostwa powiatowe,⁵² na odzysk i recykling odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych wydano 483 pozwolenia (stan na koniec 2003 r.), w tym z terminem ważności 2006 r. i późniejszym – 476. Największa część pozwoleń ma termin ważności 2012–2013 r., natomiast relatywnie mało jest tych, których ważność wygasa w ciągu najbliższych pięciu lat. Działalność recyklerów z tego punktu widzenia jest więc ustabilizowana.

Pozwolenia na odzysk wydano łącznie na prawie 1.230 tys. Mg odpadów opakowaniowych, w tym na recykling prawie 580 tys. Mg. Ponad 30% masy, na jaką wydano pozwolenia na odzysk stanowiły tworzywa sztuczne (tabela 11).

⁵² Ocena potencjału przetwórczego dla odpadów opakowaniowych w Polsce w aspekcie wysokości limitów odzysku i recyklingu oraz przyszłych zobowiązań wynikających z projektowanej nowelizacji dyrektywy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, praca na zlecenie Ministerstwa Środowiska, FEŚiZN, Białystok 2004 r.

Masa odpadów opakowaniowych na jaką wydano pozwolenia (stan na koniec 2003 r.)

Rodzaj odpadów	Odzysk		W tym recykling	
	Mg	%	Mg	%
Szkło	269 403	23,87	148 076	25,69
Karton i papier	229 896	20,37	174 386	30,26
Tworzywa sztuczne	361 761	32,05	147 294	25,56
Metale	60 023	5,32	24 486	4,25
Materiały naturalne	64 798	5,74	27 723	4,81
Wielomateriałowe	142 720	12,65	54 355	9,43
Ogółem	1 128 601	100,00	576 320	100,00

Źródło:
opracowanie własne.

W Polsce wydawane są pozwolenia na stosowanie dwóch grup metod ponownego przetwórstwa tworzyw sztucznych:

- recykling prosty (materiałowy) – przetwórstwo mechaniczne, wykorzystujące termoplastyczne właściwości tworzywa; ten rodzaj recyklingu jest stosowany głównie w odniesieniu do czystych (jednorodnych) polimerów lub ich mieszanin; najczęściej stosowane sposoby przetwarzania obejmują mielenie, granulację, kruszenie, topienie, prasowanie, wytłaczanie, rozdmuchiwanie;
- recykling chemiczny (surowcowy) – częściowa degradacja tworzywa do związków niskocząsteczkowych lub całkowita depolimeryzacja (do związków wyjściowych lub ich pochodnych).

Odpady z tworzyw sztucznych są poddawane przede wszystkim recyklingowi materiałowemu (głównie odpady jednorodne – PE, PP, PET). Recykling chemiczny dotyczy przede wszystkim poliolefin. Wprowadzone do polskiego prawa⁵³ zapisy zmienionej dyrektywy 94/62/WE przewidują, że od 2008 r. do recyklingu tworzyw sztucznych zaliczany będzie tylko recykling materiałowy, zaś recykling chemiczny będzie traktowany jako odzysk. Ten rodzaj recyklingu może dotyczyć kilkunastu procent masy tworzyw przetwarzanych, jednak brak dokładnych danych na ten temat.

Recykling tworzyw wymaga znacznie wyższych kosztów niż dla opakowań szklanych, tekturowych czy metalowych. Tworzywa sztuczne nie są jednorodne, co generuje dodatkowe trudności w zbiorce, segregacji i recyklingu. W związku z tym ceny uzyskiwane za tworzywa wtórne nie są konkurencyjne wobec cen tworzyw pierwotnych.

Zgłoszony za 2004 r. recykling odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych wyniósł ponad 108 tys. Mg, z czego 82% (prawie 89 tys. Mg) faktycznie w tym roku poddano recyklingowi. Pozostałą część stanowiły nadwyżki recyklingu wykonanego w 2003 r. Poziom recyklingu wykonany w 2004 r. dla tworzyw sztucznych wyniósł 22,41% i przekroczył poziom wymagany o 8,41p.p. Poziom recyklingu faktycznie zrealizowany wyniósł 18,37%.

Biorąc pod uwagę zgłoszoną masę w 2004 r. opakowań wprowadzonych na rynek (483 tys. Mg) oraz zakładając 4% roczny wzrost masy opakowań wprowadzonych (odpowiadający 80% zakładanego tempa wzrostu PKB), masę odpadów opakowaniowych w 2007 r. można szacować na ok. 559 tys. Mg. W takim przypadku osiągnięcie wymaganego 25% poziomu recyklingu będzie wymagało przetworzenia ok. 140 tys. Mg odpadów.

Głównym problemem w prognozowaniu możliwości wykonania recyklingu w kolejnych latach jest ustalenie, jaka część ze zgłoszonego recyklingu została faktycznie zrealizowana, a jaka pochodziła z wielokrotnego zgłaszania tych samych odpadów. Wydaje się, że dopiero nowy dokument potwierdzający recykling będzie wiarygodnym źródłem informacji w tym zakresie.

Z wydanych pozwoleń (ponad 147 tys. Mg w 2003 r.) wynika jednak, że już teraz istnieje potencjał niezbędny do przetworzenia wymaganej masy ok. 140 tys. Mg odpadów z tworzyw sztucznych. Nawet gdyby uwzględnić, że w masie na którą wydano pozwolenia pewną część (ok. 15%) stanowi recykling chemiczny, to i tak jest to ilość wystarczająca.

⁵³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach i zmianie niektórych innych ustaw.

Dodatkowo trendem korzystnym z punktu widzenia konkurencyjności tworzyw z recyklingu i stymulującym rozwój potencjału recyklingowego, jest utrzymujący się wysoki popyt na surowce⁵⁴ i związany z tym wysoki poziom cen tworzyw pierwotnych i ropy. Okoliczności te powodują wzrost kosztów produkcji tworzyw sztucznych z surowca pierwotnego (ropy), a to wpływa na poprawę atrakcyjności surowców z recyklingu. Dowodem jest dynamiczny wzrost eksportu odpadów z tworzyw sztucznych do Azji. Według danych stowarzyszenia Petcore,⁵⁵ promującego recykling odpadów z PET, w 2003 r. wyeksportowano z Europy do Azji 22% wszystkich zebranych butelek PET, a w 2004 r. – 18,8% odpadów z PET, z zebranych 665 tys. Mg.

Z powyższego wynika, że główną barierą wzrostu poziomu recyklingu tworzyw sztucznych jest niedostateczny rozwój zbiórki tworzyw. Skalę problemu ukazuje porównanie masy odpadów faktycznie zebranych w 2004 r. (89 tys. Mg) i koniecznej zbiórki w 2007 r. (140 tys.). Różnica ta wynosi ponad 51 tys. Mg (wzrost o 57%). Aby zatem w 2007 r. zrealizować obowiązek poddania recyklingowi 25% masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych, w latach 2005–2007 roczny wzrost masy poddanej recyklingowi musi wynieść ok. 16% średniorocznie. Jest to możliwe przy zaangażowaniu samorządów terytorialnych w tworzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów i/lub budowy sortowni odpadów, oraz wsparciu systemu przez państwo, najlepiej na zasadzie instrumentów ekonomicznych.

⁵⁴ Według danych Instytutu Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, 30% światowego przyrostu zużycia ropy, podobnie jak w 2003 r. przypada na Chiny. Źródło: *Koniunktura gospodarcza świata i Polski w latach 2003-2006*, pod red. K.Marczewskiego, IKiCHZ, Warszawa 2005.

⁵⁵ PET Containers Recycling Europe, www.petcore.org.

4.
Ocena realizacji
obowiązku recyklingu
odpadów
opakowaniowych przez
przedsiębiorców
i organizacje odzysku

4.1. Organizacje odzysku na rynku recyklingu odpadów opakowaniowych

Organizacje odzysku funkcjonują w polskim systemie prawnym już ponad trzy lata. Na etapie stanowienia legislacji nie przewidywano, że działalność w sferze organizowania odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych okaże się tak atrakcyjna. W połowie 2005 r. było zarejestrowanych 37 organizacji odzysku (por. aneks). Większość z nich zajmuje się odpadami opakowaniowymi lub ma charakter uniwersalny, przejmując obowiązek wobec wszystkich rodzajów odpadów. Tylko kilka specjalizuje się w jednym rodzaju opakowań (opakowania aluminiowe – Aluminium Recykling, Koba i Recal) lub odpadach pożytkowych (oleje – Oiler, Konsorcjum Olejów Przepracowanych, Plastekol, opony – Centrum Utylizacji Opon, baterie – Reba).

Prawo nakłada szereg warunków, jakie powinny spełniać organizacje odzysku w odniesieniu do kapitału zakładowego i działalności non-profit. Intencją ustawodawcy było ograniczenie presji na maksymalizację zysku oraz zabezpieczenie interesów przedsiębiorców. W praktyce wymogi dotyczące kapitału początkowego (1 mln zł) okazały się relatywnie niskie a zapisy o działalności non-profit organizacji – nieegzekwowalne. W praktyce ten rodzaj działalności stał się niezwykle opłacalną inwestycją, więc organizacje odzysku powstały tak licznie.

Spowodowana warunkami rynkowymi konkurencja pomiędzy organizacjami odzysku sprawiła też, że mają one tendencje do nieujawniania danych o swojej działalności, nawet tych wymaganych przez prawo. Trudny jest dostęp do informacji o cenach usług a także do sprawozdań finansowych, chociaż organizacje jako spółki akcyjne mają obowiązek je publikować.⁵⁶ Aktualnie niedostępność informacji o działalności większości organizacji sprawia, że całe ryzyko wyboru organizacji ponoszą przedsiębiorcy, a prawo w bardzo niewielkim zakresie zabezpiecza ich interesy. Wydaje się, że najlepszą gwarancją uczciwego i skutecznego funkcjonowania organizacji odzysku jest jak największy zakres ujawniania informacji o ich działalności. Leży to w interesie zarówno przedsiębiorców, urzędów – regulatorów systemu, ale także organizacji rzetelnie realizujących swoje zadania. Daleko idąca jawność działalności przyczyni się bowiem do weryfikacji organizacji działających na pograniczu prawa czy wręcz niezgodnie z przepisami. Należy więc postulować, aby organizacje odzysku jako jednostki zaufania publicznego uzgodniły pewne standardy ujawniania danych o działalności.

Zabezpieczeniem interesów przedsiębiorców zawierających umowy z organizacjami odzysku nie byłoby też proponowane w trakcie ostatniej nowelizacji (w trakcie prac sejmowych nie przyjęte) podwyższenie minimalnego kapitału akcyjnego organizacji odzysku do 5 mln zł. Z jednej strony stanowiłoby to zamrożony kapitał, a z drugiej, w porównaniu z obrotami organizacji rzędu kilku-kilkunastu milionów złotych także nie stanowiłoby zabezpieczenia interesów przedsiębiorców przekazujących organizacjom obowiązek odzysku i recyklingu.

Sprawozdania finansowe za 2002 r. opublikowało jedynie jedenaście organizacji odzysku, a za 2003 r. dwanaście (stan na 31 lipca 2005 r.).⁵⁷ W ciągu trzech lat funkcjonowania nowego systemu ukształtowała się grupa liderów obejmująca pięć organizacji (por. tabela 12). W tym okresie największe przychody osiągnęły: Eko-Punkt, Koba, Rekopól, Aluminium Recykling i PSR. Przychody pozostałych organizacji są nieporównywalnie niższe. Brak natomiast informacji na temat przychodów organizacji Recal za 2003 r., chociaż w 2002 r. była ona w czołówce organizacji odzysku, jeśli idzie o przychody ze sprzedaży.

Porównanie danych o przychodach organizacji jest utrudnione, bowiem oprócz przychodów z opłat recyklingowych mogą one uwzględniać także przychody związane z działalnością w zakresie odzysku i recyklingu, jak np. w przypadku Aluminium Recyklingu, Koby i Eko-Punktu, gdzie część wpływów pochodzi z działalności recyklingowej. Tego typu przychody nie występują w organizacjach zajmujących się wyłącznie działalnością organizacyjną w zakresie recyklingu i odzysku (Rekopól czy PSR). Niemniej jednak porównanie przychodów daje pewną orientację co do układu sił na rynku i znaczenia poszczególnych organizacji. Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że organizacje odzysku, które publikują swoje dane finansowe to jednostki wiarygodne, realizujące przejęte obowiązki zgodnie z prawem.

⁵⁶ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. Nr 121 poz. 591, ze zm., art. 64.

⁵⁷ Publikacja sprawozdań finansowych przez spółki prawa handlowego stanowi obowiązek wynikający z art. 64 ustawy o rachunkowości. Brak informacji, aby organy kontroli skarbowej, wszczęły postępowania wobec organizacji uchylających się od tego obowiązku.

Tabela 12.
Organizacje odzysku według wartości aktywów ogółem i przychodów ze sprzedaży

Nazwa organizacji	Okres za który sporządzono sprawozdanie	Suma aktywów na dzień			Przychody ze sprzedaży			Ranking 2003 r.
		31 XII 2002 r.	31 XII 2003 r.	Ranking 31 XII 2003 r.	2002 r.	2003 r.	Ranking 2002 r.	
KOBA Organizacja Odzysku S.A.	Bilans na dzień 30.VI.2004 r. RZiS za okres od 1.VII.2003 do 30.VI.2004 r.	9 501 975	11 032 379	1	26 839 484	63 614 415	2	1
EKO-PUNKT Organizacja Odzysku S.A.		15 622 011	9 072 173	3	33 769 296	36 794 367	1	2
ALUMINIUM RECYKLING Organizacja Odzysku S.A.		6 917 326	7 958 911	4	3 925 234	17 890 716	5	3
REKOPOL Organizacja Odzysku S.A.		11 387 880	9 682 866	2	21 755 715	16 641 580	3	4
Polski System Recyklingu Organizacja Odzysku S.A.		7 834 528	4 555 940	5	10 138 992	9 947 632	4	5
Zakład Gospodarki Komunalnej Organizacja Odzysku BIOSYSTEM S.A.	Bilans na dzień 31.XII.2003 r. RZiS za okres od 1.I do 31.XII.2003 r.	3 276 501	3 356 708	6	3 351 757	6 761 622	6	6
EUROBAC Organizacja Odzysku S.A.		2 679 915	3 042 622	7	2 722 627	4 678 570	7	7
Branżowa Organizacja Odzysku S.A.		1 884 209	2 245 291	9	1 187 941	2 320 590	9	8
Organizacja Odzysku Odpadów i Opakowań "EKOLA" S.A.		2 613 210	2 353 150	8	2 331 530	2 105 206	8	9
PRO-EKOL Organizacja Odzysku S.A.	Bilans na dzień 31.XII.2003 r. RZiS za okres od 1.X do 31.XII.2003 r.	-	1 140 795	11	-	749 601	11	10
GLOB POLSKA Organizacja Odzysku S.A.	Bilans na dzień 31.XII.2003 r. RZiS za okres od 1.I do 31.XII.2003 r.	1217941	1 137 021	12	624 978	639 072	10	11
"ECO PAK" Organizacja Odzysku S.A.	Bilans na dzień 31 XII 2003 r. RZiS za okres od 27.XI. 2002 r. do 31.XII.2003 r.	-	1 199 001	10	-	208 493	11	12
RECAL Organizacja Odzysku S.A.	Bilans na 31.XII.2002 r. RZiS za okres od 1.I do 31.XII.2002 r.	600 000	5 199 328	-	-	15 332 841	-	-
Czyste Środowisko Organizacja Odzysku S.A.	Bilans na 31 grudnia 2002 r. (za okres od 1. VIII do 31.XI.2002r.)	-	3 551 200	-	-	-	-	-

opracowanie własne na podstawie sprawozdań publikowanych w Monitorze Polskim B (stan na 31 lipca 2005 r.)
Źródło: 31 lipca 2005 r.)

Łączne przychody organizacji odzysku, które opublikowały swoje sprawozdania finansowe wyniosły w 2002 r. 106 mln zł, a w 2003 r. 156 mln zł. Ponad połowę z tej sumy (57% w 2002 r. i 64% w 2003 r.) stanowiły przychody organizacji wyspecjalizowanych w recyklingu aluminium. Jak już wspomniano, w ich przypadku a także w odniesieniu do Eko-Punktu oprócz przychodów z opłat recyklingowych od przedsiębiorców pojawiają się także przychody z tytułu działalności recyklerskiej.

Po okresie dynamicznego powstawania organizacji odzysku w latach 2002–2003 oczekiwano, że na rynku nastąpią będzie stopniowa konsolidacja. W 2004 r. takiej tendencji nie zaobserwowano. W porównaniu z 2003 r. brak informacji o dalszym istnieniu dwóch organizacji odzysku i pojawiło się pięć nowych. Żadna z nowopowstałych organizacji nie osiągnęła jednak znaczącej pozycji na rynku. Należy sądzić że postawa podmiotów zakładających w 2004 r. kolejne organizacje jest spowodowana przeświadczeniem, że taka działalność jest opłacalna i stanowi dobrą lokatę środków, a także swego rodzaju wyczekiwaniem na efekty nowych regulacji prawnych. Można przypuszczać, że pewnym impulsem do zakładania organizacji w 2004 r. była propozycja podniesienia kapitału akcyjnego do 5 mln. Założyciele organizacji chcieli w ten sposób zdążyć przed mogącymi się pojawić przepisami, które mogą stworzyć nowe bariery wejścia na rynek.

Warunki funkcjonowania organizacji odzysku będą coraz trudniejsze. Spowoduje to wprowadzenie nowych dokumentów potwierdzających odzysk i recykling (od 1 kwietnia 2005 r.), a także pojawiający się od 2006 r. obowiązek odzysku odpadów opakowaniowych. Zapewnienie realizacji obowiązku odzysku i recyklingu będzie wymagało znacznie intensywniejszych działań organizacyjnych niż do tej pory. Pozyskanie potwierdzeń odzysku i recyklingu będzie coraz trudniejsze, głównie z powodu ich niedostatecznej podaży. Te małe lub nowe organizacje, które nie pozyskują do współpracy recyklerów posiadających możliwości wystawiania dokumentów potwierdzających odzysk lub recykling, czyli nie zakupią odpowiedniej ilości potwierdzeń, będą musiały wnosić opłatę produktową za niewykonany odzysk, co w niedługim okresie doprowadzi do ich upadłości. Konsolidacji na rynku należy się spodziewać zatem w latach 2006–2008. Takie przewidywania są zbieżne z prognozami zawartymi w raporcie *Rynek recyklingu i odzysku odpadów opakowaniowych w latach 2005–2008: tendencje i perspektywy rozwoju*,⁵⁸ gdzie konsolidacja rynku jest spodziewana w okresie 2005–2008.

4.2. Liczba podmiotów realizujących obowiązki

Ważnym czynnikiem skuteczności stosowania przez aparat państwowy określonych instrumentów oddziaływania na podmioty gospodarcze jest egzekucja ciężących na nich obowiązków. Przedsiębiorcy świadomości nieuchronności wykrycia ewentualnych niezgodności z prawem zagrożonych sankcją w większym zakresie realizują swoje obowiązki. Kontrola realizacji obowiązków wymaga jednak identyfikacji podmiotów zobowiązanych. Niestety przy obecnych regulacjach prawnych identyfikacja jednostek zobowiązanych poprzez administracyjne systemy informacyjne jest praktycznie niemożliwa. Wynika to z następujących okoliczności:

- przedsiębiorcy zgłaszają wprowadzanie na rynek produktów w opakowaniach na zasadzie dobrowolności,
- wprowadzanie produktów w opakowaniach na rynek nie jest w dużej części przypadków ściśle powiązane z rodzajem prowadzonej działalności, wobec czego przydatność rejestru REGON do identyfikacji przedsiębiorców zobowiązanych jest ograniczona,
- dodatkowo rejestr REGON zawiera dane o podmiotach nieaktywnych; możliwym sposobem weryfikacji byłoby porównanie danych z informacjami organów skarbowych.

W Polsce nie prowadzono szczegółowych badań dotyczących liczby podmiotów zobowiązanych i odsetka jednostek wywiązujących się z obowiązków sprawozdawczych. Można je określić jedynie pośrednio, z dużym przybliżeniem dającym raczej informację o rzędzie wielkości niż konkretnych liczbach.

W celu oszacowania liczby podmiotów wprowadzających na rynek produkty w opakowaniach przyjęto następujący sposób działania:

⁵⁸ Raport przygotowany przez AC Nielsen dla PSR O.O.S.A.

- na podstawie danych Polskiej Klasyfikacji Działalności zidentyfikowano te działy PKD, w których mogą się pojawić podmioty zobowiązane (wzięto pod uwagę jednostki produkcyjne i handlowe),
- na podstawie danych rejestru REGON ustalono liczebność podmiotów zarejestrowanych w poszczególnych działach,
- na podstawie danych GUS określono liczbę jednostek handlowych o powierzchni powyżej 400 m², które w większości są objęte przepisami ustawy o obowiązkach przedsiębiorców;
- założono, że firmy prowadzone przez osoby fizyczne są na tyle małe, że obciążone byłyby opłatą poniżej 50 zł, wobec czego ich liczbę odjęto; w przypadku handlu detalicznego wzięto pod uwagę wszystkie punkty o powierzchni powyżej 400 m²,
- przyjęto na podstawie szacunków Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, że 50% zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów prowadzi działalność; z badań wynika, że liczba aktywnych przedsiębiorstw z sektora MŚP wynosi blisko 1.787,5 tys., czyli 50% ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.⁵⁹

Zestawienie wykorzystanych danych przedstawia tabela 13.

Tabela 13.

Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON w wybranych sekcjach i działach Polskiej Klasyfikacji Działalności (stan na 31 grudnia 2004 r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogólna liczba jednostek	Liczba jednostek z wyłączeniem firm osób fizycznych
OGÓŁEM	3 576 830	813 450
Przetwórstwo przemysłowe	377 536	87 569
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	34 085	13 478
Produkcja wyrobów tytoniowych	29	28
Włókiennictwo	11 707	2 515
Produkcja odzieży i wyrobów futrzarskich	42 236	6 013
Produkcja skór wyprawionych i wyrobów ze skór wyprawionych	12 121	1 438
Produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz z korka (z wyłączeniem mebli); wyrobów ze słomy i materiałów używanych o wyplatania	41 512	6 786
Produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru	3 599	1 335
Działalność wydawnicza; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	29 978	9 706
Wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych	173	140
Produkcja wyrobów chemicznych	4 383	2 535
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	15 571	5 353
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	22 132	5 792
Produkcja metali	1 242	748
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	52 145	9 230
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	22 376	5 835
Produkcja maszyn biurowych i komputerów	1 857	682
Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej niesklasyfikowana	7 833	2 214
Produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	5 510	1 284
Produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych i optycznych, zegarów i zegarków	15 627	2 689
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	2 495	1 059
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	5 707	1 032
Produkcja mebli; działalność produkcyjna, gdzie indziej niesklasyfikowana	43 122	6 664

⁵⁹ Wprowadzcie dane PARP dotyczą małych i średnich przedsiębiorstw, ale wzięwszy pod uwagę, że jednostki zatrudniające powyżej 50 osób stanowią niespełna 1% wszystkich zarejestrowanych firm, można te dane odnieść do ogólnej liczby jednostek zarejestrowanych.

Handel hurtowy i komisowy (z wyłączeniem handlu samochodami i motocyklami), bez przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne i spółek cywilnych	57 747	98 807
Handel detaliczny, naprawa artykułów użytku osobistego i domowego (jednostki o powierzchni powyżej 400 m ²)	5 596	5 596
Liczba podmiotów potencjalnie zobowiązanych		190 959
Szacunkowa liczba podmiotów zobowiązanych – aktywnych (50%)		95 480

Źródło:
opracowanie własne na podstawie: *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2004 r.*; GUS, 2005 r., dokument elektr., http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/finanse_pod_gosp/zmiany_struk_gosp_nar/2004/rok_04/index.htm; „Rynek wewnętrzny w 2004 r.”; dokument elektr., http://www.stat.gov.pl/dane_spol-gosp/ceny_handel_uslugi/rynek_wewnetrzny/2004

Obliczenia wykonane zgodnie z przeprowadzonymi założeniami pozwoliły ustalić, że liczba podmiotów zobowiązanych, które aktywnie funkcjonują na rynku, może sięgać 95 tysięcy. Należy zwrócić uwagę, że z liczby tej wyłączono grupę jednostek, dla których istnieje duże prawdopodobieństwo, że są to firmy małe, dla których administracyjne koszty realizacji obowiązku przewyższyłyby korzyści.

Porównanie liczby podmiotów potencjalnie zobowiązanych z danymi o liczbie złożonych sprawozdań OŚ-OP1 pozwala ocenić, jaka część przedsiębiorców wywiązuje się z obowiązków nałożonych ustawą. Dane pochodzące z urzędów marszałkowskich przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14.
Podmioty zobowiązane i składające sprawozdania OŚ-OP1 w latach 2003–2004

Województwa	Podmioty zgłoszone		Złożone sprawozdania OŚ-OP1
	2003 ^a	2004	2004
Dolnośląskie	806	937 (w tym 83 przez OO)	854 (OO – b.d.)
Kujawsko-Pomorskie	662	777	552 (+ OO – 451)
Lubelskie	•	399 (w tym 100 przez OO)	280 (OO – 0)
Lubuskie	282	•	•
Łódzkie	1 551	•	•
Małopolskie	1 111	1 567	797 (+ OO – 1 671)
Mazowieckie	3 465	3 521 (w tym 1 379 przez OO)	1 747 (+ OO – 3 097)
Opolskie	341	354	247 (OO – 0)
Podkarpackie	380	•	421 (+ OO – 84)
Podlaskie	345	496	228 (OO – 0)
Pomorskie ^a	925	1 178 (w tym 313 przez OO)	865 (OO – 0)
Śląskie	1 336	1 197	1 353 (+OO – 275)
Świętokrzyskie	220	300 (w tym 214 przez OO)	193 (OO – 0)
Warmińsko-Mazurskie	450	672	270 (+OO – 12)
Wielkopolskie	1525	1435	1189 (+OO – 246)
Zachodniopomorskie	367	575	502 (+OO – 211)
Razem szacunkowa liczba podmiotów zobowiązanych	13 766	≈17 000	≈17 000

a) dane za 2003 r. łącznie z jednostkami wprowadzającymi na rynek produkty podlegające przepisom ustawy o obowiązkach przedsiębiorców.

Źródło:
opracowanie własne na podstawie informacji udzielonych przez urzędy marszałkowskie oraz: J.Famielec i in. *Analiza i ocena funkcjonowania systemu opłat produktowych i depozytowych w warunkach polskich wraz z propozycjami jego modyfikacji*, opracowanie na zlecenie Ministerstwa Środowiska, Kraków 2004.

Z informacji udzielonych przez urzędy marszałkowskie wynika, że w 2004 r. było zarejestrowanych ok. 17 tys. przedsiębiorców wprowadzających na rynek produkty w opakowaniach. Samodzielnie rozliczyło się 10.315 jednostek, a wobec braku pełnych danych o liczbie przedsiębiorców rozliczających się za pośrednictwem organizacji odzysku przedsiębiorców przyjęto, że była to pozostała część jednostek zgłoszonych, czyli 6.900 (na 30 września 2005 r.). Łączna ilość podmiotów zgłoszonych wzrosła w porównaniu z 2003 r. o prawie 25%, co należy uznać za efekt rosnącej świadomości przedsiębiorców co do ciężkości na nich obowiązków, a z drugiej – rezultat likwidacji zwolnienia dla przedsiębiorców osiągających przychody poniżej 500 tys. zł. Z przeprowadzonych szacunków wynika, że na ok. 95 tys. jednostek, które prawdopodobnie są zobowiązane do zapewnienia recyklingu odpadów opakowaniowych, ok. 18% złożyło stosowne zgłoszenia i wywiązywało się z obowiązku. Pozytywnym faktem jest, że realizują go przedsiębiorcy odpowiedzialni za wprowadzenie na rynek ok. 80% opakowań. Są to przede wszystkim jednostki duże, które najłatwiej zidentyfikować w przypadku naruszenia prawa, a jednocześnie istnieje w nich większa świadomość prawa i wynikających z niego obowiązków. Z obowiązków nie wywiązuje się jednak ok. 78 tys. przede wszystkim małych przedsiębiorstw, co stanowi ok. 82% szacunkowej liczby podmiotów zobowiązanych. Na tę część przedsiębiorców przypada ok. 900 tys. Mg wprowadzonych opakowań, czyli średnio ok. 11,5 Mg opakowań na jedną firmę. Są to prawdopodobnie w dużej części niewielkie firmy, w których koszty administracyjne byłyby wyższe niż korzyści z włączenia do systemu.

Dokładne ustalenie liczby przedsiębiorców, którzy wykonali obowiązek sprawozdawczy utrudnia sposób gromadzenia danych w urzędach marszałkowskich. Nie mają one w dużej części przypadków formy elektronicznej, co utrudnia przetwarzanie informacji. Sytuację komplikuje fakt, że część przedsiębiorców wprowadzających opakowane produkty nie zgłasza właściwemu urzędowi marszałkowskiemu, że powierza wykonanie obowiązku organizacji odzysku. Wprawdzie niektóre organizacje odzysku informują urzędy marszałkowskie właściwe dla siedziby przedsiębiorcy, że wykonały obowiązek w imieniu konkretnej jednostki, nie jest to niestety rozwiązanie powszechne. Wydaje się, że takie informacje ułatwiłyby urzędowi sprawdzenie, czy wszyscy zarejestrowani przedsiębiorcy złożyli stosowne sprawozdania.

W niektórych przypadkach brakuje ujednoczonych baz danych o przedsiębiorcach zobowiązanych – zebranie informacji o jednostkach, które zgłosiły wprowadzanie na rynek krajowy produktów w opakowaniach wymagałoby wyszukania i sprawdzenia wszystkich zgłoszeń, które poszczególne podmioty mogą składać wielokrotnie (rozpoczęcie działalności, przekazanie obowiązku organizacji odzysku, rezygnacja z usług organizacji odzysku).

4.3.

Działania kontrolne w zakresie realizacji obowiązku recyklingu odpadów opakowaniowych

Kontrolę przestrzegania przepisów ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej sprawują organy Inspekcji Ochrony Środowiska. Pierwsze kontrole w tym względzie przeprowadzały w 2003 r. wszystkie wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, a ich wyniki zawarto w raporcie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pt. *Ocena wypełniania przez przedsiębiorców przepisów ustawy z dnia 11.05.2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej*.

Stwierdzone nieprawidłowości stanowiły przesłankę przeprowadzenia ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przepisów ustawy również w 2004 r. Zgodnie z założeniami miał być on skierowany przede wszystkim na nowe podmioty objęte ustawą w związku z jej nowelizacją (ustawa z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw Dz.U. Nr 7. poz. 78). Celem kontroli było również wyjaśnienie wątpliwości wskazanych w sprawozdaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotyczącym wpływów z opłat produktowych.

W tabeli 15 przedstawiono grupy podmiotów badanych w trakcie obydwu cykli kontrolnych. W 2003 r. badano dwa razy więcej podmiotów niż w 2004 r., co należy tłumaczyć faktem skupienia się w drugim cyklu kontroli na podmiotach, u których w roku poprzednim stwierdzono niezgodności, a także na podmiotach nowoobjętych obowiązkiem.

Tabela 15.

Liczba podmiotów kontrolowanych przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska

Grupy podmiotów kontrolowanych	Liczba podmiotów	
	2003	2004
Przedsiębiorcy, w tym:	110	57
wytwórcy produktów w opakowaniach	64	23
importerzy produktów w opakowaniach	13	3
podmioty prowadzące jednostkę handlu detalicznego o powierzchni handlowej powyżej 500 m ²	14	9
przedsiębiorcy prowadzący więcej niż jedną jednostkę handlu detalicznego o łącznej powierzchni handlowej powyżej 5000 m ²	–	12
wytwórcy i importerzy wprowadzający na rynek produkty	–	3
przedsiębiorcy zaliczone do więcej niż jednej z wymienionych grup	19	7
Posiadacze odpadów dokonujący odzysku, w tym recyklingu	14	5
Przedsiębiorcy będący jednocześnie posiadaczami odpadów	–	2
Organizacje odzysku	14	
Razem	138	64

Źródło:

opracowanie własne na podstawie: *Ocena wypełniania przez przedsiębiorców przepisów ustawy z dnia 11.05.2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej*, GIOŚ, Warszawa 2004, dokument niepublikowany; *Wypełnianie wymogów ochrony środowiska przez podmioty uczestniczące w systemie uiszczania opłaty produktowej*, GIOŚ, Warszawa, sierpień 2004, dokument niepublikowany.

Największą grupą kontrolowanych podmiotów byli przedsiębiorcy wprowadzający na rynek produkty w opakowaniach i inne produkty podlegające przepisom ustawy. W 2004 r. nie badano natomiast organizacji odzysku, gdyż prawie połowa podmiotów z tej grupy była kontrolowana w 2003 r.; stwierdzone wtedy naruszenia były związane jedynie z uchybieniami w naliczaniu opłaty produktowej (nadpłaty lub niedopłaty). Należy zauważyć, że w porównaniu z prawdopodobną liczbą przedsiębiorców, którzy powinni realizować obowiązek recyklingu odpadów opakowaniowych zakres kontroli jest bardzo mały. Prawdopodobnie dlatego tak mała była liczba stwierdzonych naruszeń.

Tabela 16.

Stwierdzone naruszenia [%]

Rodzaj naruszenia	Odsetek jednostek	
	2003	2004
	110=100%	(57=100%)
Brak żadnych działań	–	8,8
Brak zawiadomienia o rozpoczęciu lub zaprzestaniu działalności	15,5	12,2
Brak sprawozdania o wysokości należnej opłaty produktowej	10	14
Brak sprawozdania o masie lub ilości opakowań lub wyrobów wprowadzonych na rynek krajowy	20,9	0
Nierzetelne sprawozdanie o masie lub ilości opakowań lub wyrobów wprowadzonych na rynek krajowy oraz o wysokości należnej opłaty produktowej	12,7	10,5
Brak dodatkowej ewidencji koniecznej do ustalenia poziomów odzysku i recyklingu i naliczenia opłaty produktowej	10	14
Uchybienia w ewidencji dodatkowej	19,1	15,8
Naruszenia ustawy o odpadach w odniesieniu do postępowania z odpadami i ich ewidencji	–	22
Naruszenia u posiadaczy odpadów i pośredników	8 na 14 badanych	4 na 7 badanych

Źródło:

opracowanie własne na podstawie informacji GIOŚ *Ocena wypełniania...* op.cit.

W 2004 r. w największej liczbie jednostek stwierdzono niezgodności w zakresie postępowania z odpadami i ich ewidencji, a więc niedotyczące bezpośrednio ustawy o obowiązkach przedsiębiorców. Stwierdzono też pięć przypadków niepodejmowania jakichkolwiek działań w zakresie realizacji obowiązków nałożonych ustawą o obowiązkach przedsiębiorców, chociaż w 2003 r. takich sytuacji nie zidentyfikowano.

Raport GIOŚ stwierdza, że podobnie jak w latach poprzednich, również w 2004 r. kontrolowane podmioty nie miały trudności z prawidłowym ustaleniem wielkości wprowadzonych na rynek opakowań i produktów. Pojawiały się natomiast problemy z właściwą dokumentacją realizacji obowiązku odzysku i recyklingu, tym większych, im więcej pośredników uczestniczyło w procesie realizacji obowiązków w imieniu danego przedsiębiorcy.

W jednostkach, w których w 2003 r. stwierdzono liczne nieprawidłowości, w roku kolejnym nastąpiła znaczna poprawa w wypełnianiu obowiązków ustawowych. Wśród kontrolowanych w 2004 r. przedsiębiorców 26 było kontrolowanych ponownie. Spośród nich u 22 stwierdzono uchybienia, a kolejnych dwóch nie podjęto żadnych działań zmierzających do likwidacji stwierdzonych naruszeń. Można wnioskować, że przedsiębiorcy uznają ciężące na nich obowiązki za mało ważne, albo też nie wierzą w skuteczność egzekucji zaleceń wynikających z kontroli.

GIOŚ potwierdza też fakt wynikający z danych urzędów marszałkowskich, że przedsiębiorcy coraz chętniej przekazują obowiązki organizacjom odzysku, poza jednostkami handlowymi gdzie łatwo jest obowiązek zrealizować samodzielnie. Ogólny poziom niezgodności w 2004 r. był znacznie niższy niż rok wcześniej, kiedy to u wszystkich kontrolowanych jednostek stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości (tabela 17).

Tabela 17.
Podjęte działania pokontrolne [%]

Działania pokontrolne	Odsetek jednostek	
	2003	2004
	138=100%	64=100%
Ogółem	100,0	53,0
Zarządzenia pokontrolne	55,0	6,3
Pouczenia	18,1	12,5
Wystąpienia do marszałka województwa (informacja o stwierdzonych naruszeniach)	12,3	10,9
Grzywna w drodze mandatu karnego	5,8	4,7

Źródło:
opracowanie własne na podstawie informacji GIOŚ *Ocena wypełniania...* op.cit.

Najostrzejsze sankcje w postaci mandatu zastosowano w niewielkiej liczbie (ok. 5%) przypadków, co jest związane z faktem, że poważne naruszenia stanowiły niewielki odsetek stwierdzonych w ogóle. W dużej liczbie przypadków w latach 2003–2004 stwierdzono naruszenia, które zakończono pouczeniami, tak więc kontrole przyczyniały się także do wyjaśniania kwestii prawnych związanych z realizacją obowiązków wynikających z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców.

W raporcie GIOŚ dużo miejsca poświęcono problemowi handlu nielegalnymi kwitami, wynikłemu z przewidzianego ustawą (w jej pierwotnym brzmieniu) sposobu dokumentowania realizacji obowiązku. Kontrole wykazały, że nawet opatrzenie kart przekazania odpadów informacją o zaliczeniu przekazanych odpadów na poczet realizacji obowiązku recyklingu na rzecz innego przedsiębiorcy nie zapobiegało powtórному wykorzystaniu tych dokumentów przy dokumentacji realizacji obowiązków przez przekazujących odpady do recyklera. Ponadto samo przyjęcie przez recyklera odpadów, potwierdzone kartą przekazania oraz fakturą VAT wcale nie oznacza poddania tych odpadów faktycznemu recyklingowi ani w roku przekazania odpadów ani w latach następnych. Stwierdza się nawet, że dotychczasowe brzmienie przepisów ustawy może powodować sztuczny obrót odpadami przez recyklerów, stanowiący typowe pośrednictwo pod pozorem prowadzenia działalności w zakresie odzysku i recyklingu odpadów. Może także wystąpić przekazanie odpadów do recyklingu, a następnie zwrot odpadów dostawcy w roku następnym, przy czym te odpady służą do wykazania przez współpracującego z recyklerem przedsiębiorcę wymaganego poziomu recyklingu. Recykler może także przekazać przyjęty odpad kolejnemu posiadaczowi, posiadającemu uprawnienia do gospodarowania takim odpadem. Prowadzi to do wniosku, że w skrajnym przypadku masa odpadu wykazana przez przedsiębiorcę w sprawozdaniu OŚ-OP1 może trafić na składowisko odpadów.

Należy się spodziewać, że wprowadzony ustawą z 21 stycznia 2005 r. o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców odrębny dokument potwierdzający realizację obowiązku ten problem zlikwiduje. W wyniku kontroli stwierdzono także, że potrzebne jest opracowanie wzoru formularza dla prowadzenia dodatkowej ewidencji (wspomnianej w art. 11 ustawy o obowiązkach przedsiębiorców), który zawierałby informacje identyfikujące dokumenty jakimi posługiwano się przy ustalaniu stopnia wypełnienia obowiązków wynikających z ustawy. Za celowe uznano też wprowadzenie odpowiedzialności karnej za brak prowadzenia dodatkowej ewidencji.

Kontrole pozwoliły także zwrócić uwagę na kwestię rozliczania się jednostek wielozakładowych, mających siedziby w różnych województwach. Stwierdzono bowiem, że rozliczanie obowiązku przez jednostki macierzyste (centrale) utrudnia kontrolę realizacji obowiązku. Za wskazane uznano wprowadzenie obowiązku składania sprawozdań o wysokości należnej opłaty produktowej do marszałka województwa właściwego ze względu na lokalizację jednostki handlowej, a nie podmiotu macierzystego. Pozwoliłoby to według autorów raportu GIOŚ na dokładniejsze rozliczenie masy opakowań wprowadzonych na rynek i uszczegółowiło informacje o masie odpadów opakowaniowych, które należy poddać recyklingowi.

W ocenie Inspekcji Ochrony Środowiska, walka konkurencyjna poszczególnych podmiotów objętych ustawą powoduje, iż osiągnięte przez organizacje odzysku przychody z opłat recyklingowych nie wywierają istotnego wpływu na rozwój selektywnej zbiórki, a wypełnienie obowiązku odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych odbywa się przy wykorzystaniu istniejącego potencjału recyklingowego, bez konieczności ponoszenia dodatkowych nakładów w tym zakresie.

Nielegalne praktyki w zakresie realizacji obowiązku, w tym także nadużycia przy dokumentowaniu recyklingu można ujawnić jedynie przy objęciu kontrolą praktycznie wszystkich uczestników łańcucha odpadowego (tzw. kontrole łańcuchowe). Kontrole organów kontroli skarbowej przeprowadzone w zakresie dokumentów w postaci faktur VAT (i innych dokumentów księgowych), pozwoliłyby ustalić faktyczny charakter transakcji i zidentyfikować ewentualne nieprawidłowości. Konieczne jest zwłaszcza kontrolowanie recyklerów, czy nie wystawiają potwierdzeń wykonania obowiązku na masę wyższą niż faktycznie poddana recyklingowi, a także czy przyjętego do recyklingu odpadu nie przekazują innym jednostkom. Celowe byłoby też w kolejnych cyklach kontrolnych zwrócenie większej uwagi na małe przedsiębiorstwa, do 2004 r. zwolnione z obowiązku recyklingu.

Omawiane raporty GIOŚ dowodzą rosnącej świadomości przedsiębiorców co do ciężących na nich obowiązków, dzięki czemu odsetek wykrytych w 2004 r. naruszeń jest o prawie połowę mniejszy niż w 2003 r. Niemniej jednak liczba skontrolowanych przedsiębiorców jest tak mała w stosunku do liczebności grupy będącej przedmiotem kontroli, że wnioski te mogą być zbyt optymistyczne. Jak bowiem wynika z porównania liczby podmiotów wywiązujących się z obowiązku z szacunkową liczbą podmiotów zobowiązanych, prawdopodobnie ok. 18% przedsiębiorców zgłosiło, że wprowadza na rynek produkty w opakowaniach.

Pozytywnym skutkiem prowadzonych kontroli było rozpoznanie kolejnych mechanizmów pozwalających na obejście prawa, dzięki czemu posłużyły one do określenia niezbędnych zmian w przepisach. Biorąc jednak pod uwagę, że w 2005 r. weszły w życie istotne zmiany ustawy o obowiązkach przedsiębiorców, to dalsze kontrole GIOŚ prawidłowości realizacji obowiązków z niej wynikających są ze wszech miar uzasadnione. Konieczne jest bowiem budowanie przekonania, że funkcjonowanie zgodnie z prawem jest opłacalne.

Przeprowadzone w niniejszym Raporcie analizy umożliwiają sformułowanie wniosków oraz wskazanie niezbędnych kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami, umożliwiających wypełnienie przez Polskę zobowiązań międzynarodowych. Podstawowe wnioski wynikające z Raportu są następujące:

1. W 2004 r. zostały osiągnięte wymagane poziomy recyklingu dla wszystkich rodzajów opakowań. Łączny poziom zrealizowanego recyklingu wyniósł 35,6% i był wyższy w stosunku do poziomu z 2003 r. o 8,9%. Zgłoszona masa opakowań wprowadzonych na rynek wyniosła w 2004 r. 2,9 mln Mg, z czego ok. 2,6 mln Mg podlegało obowiązkowi recyklingu. Ogólna masa zgłoszonych opakowań wzrosła w porównaniu z 2003 r. o prawie 12%, zaś masa podlegająca obowiązkowi recyklingu o niespełna 4,2%. Wciąż dostrzegalne jest zjawisko szarej strefy w zakresie zgłaszania wprowadzanych na rynek opakowań. Rzeczywista masa wprowadzanych na rynek opakowań jest o kilkanaście procent wyższa od wykazywanej w sprawozdaniach.
2. Najistotniejszym czynnikiem, który będzie kształtował rynek odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych w najbliższych latach jest obowiązek udokumentowania przez przedsiębiorców realizacji odzysku – 43% masy opakowań wprowadzonych na rynek w 2006 roku, 50% w 2007 r. i 60% w 2014 r.
3. Podstawową bolączką systemu jest niedostateczny rozwój i brak efektywności systemów selektywnej zbiórki. Dotychczas podstawowymi źródłami pozyskiwania odpadów opakowaniowych były źródła przemysłowe i handlowe. Ich udział w 2004 r. oszacowano na 84%, zatem selektywna zbiórka odpadów komunalnych dostarczyła około 16% odpadów. Dla poszczególnych kategorii opakowań udział selektywnej zbiórki w pozyskiwaniu odpadów jest zróżnicowany. Wzrost wymaganych poziomów odzysku i recyklingu powoduje, że wydajność źródeł przemysłowych i handlowych będzie niewystarczająca do wypełnienia obowiązku w kolejnych latach. Konieczny jest wzrost roli selektywnej zbiórki opakowań jednostkowych z gospodarstw domowych.
4. W 2004 r. jedynie połowa gmin złożyła sprawozdania dotyczące odpadów opakowaniowych zebranych oraz kosztów zbiórki selektywnej (OŚ-OP3). Na ich podstawie można wnioskować, iż systemy selektywnej zbiórki funkcjonują zaledwie w połowie gmin i jest nimi objętych jedynie 2/3 ludności Polski. W wyniku selektywnej zbiórki z gospodarstw domowych zebrano 132,5 tys. Mg odpadów opakowaniowych, co daje 4,8 kg w przeliczeniu na mieszkańca (dane z gmin, które złożyły sprawozdania). Dla całego kraju wskaźnik ten wyniósł 3,44 kg (przy założeniu, że gminy, które nie złożyły sprawozdań, nie prowadziły zbiórki). Dominującą część selektywnie zebranych odpadów (57%) pozyskano w gminach miejskich, 22% w gminach miejsko-wiejskich oraz 21% w gminach wiejskich.
5. Zgodnie z oficjalnymi danymi w Polsce na jednego mieszkańca zużywa się ponad 75 kg opakowań rocznie. Osiągnięcie w 2006 r. 43% poziomu odzysku oznacza więc konieczność poddania procesom odzysku i recyklingu 29 kg zużytych opakowań w przeliczeniu na jednego mieszkańca, z czego 24,7 kg ma być poddane recyklingowi. Ze względu na wyczerpaną wydajność źródeł skoncentrowanych konieczny wzrost poziomu recyklingu będzie możliwy jedynie poprzez zwiększenie zbiórki z gospodarstw domowych. Z tego źródła należy pozyskać 8,1 kg odpadów opakowaniowych na osobę, co oznacza przyrost o 68,8% w stosunku do 2004 r. (o 3,3 kg na osobę). Realizacja 50% poziomu odzysku w 2007 r. będzie wymagała poddania odzyskowi i recyklingowi już około 38 kg odpadów opakowaniowych, w tym recyklingowi należy poddać 27,9 kg na osobę. Selektywna zbiórka powinna dostarczyć 11,3 kg odpadów na mieszkańca, co oznacza wzrost w stosunku do 2004 r. o 135,5%, tj. o 6,5 kg na osobę.
6. Obecnie w zasadzie nie ma w Polsce instalacji pozwalających na realizację obowiązku odzysku metodami innymi niż recykling. Aktualnie termiczne przekształcanie odpadów z odzyskiem energii możliwe jest w jednej spalarni odpadów komunalnych oraz w 9 instalacjach współspalania (cementownie). Istnieje zatem realne zagrożenie niezrealizowania zobowiązań wynikających z dyrektywy 94/62/WE oraz 99/31/WE i wynikającej stąd konieczności ponoszenia przez Polskę sankcji finansowych.
7. Aktualnie współspalanie odpadów przez cementownie stwarza najszerze możliwości realizacji obowiązku odzysku odpadów opakowaniowych i użytkowych. Wykorzystanie procesów współspalania do rozliczania obowiązku wymaga opracowania procedur potwierdzania wykonania obowiązku. W konsekwencji istniejących luk prawnych cementownie chociaż już prowadzą współspalanie odpadów, nie mają możliwości wystawiania potwierdzeń wykonania odzysku odpadów opakowaniowych. Zwiększenie znaczenia procesów współspalania w realizacji obowiązku odzysku wymaga także standaryzacji paliw alternatywnych, wykreowania ekonomicznej efektywności produkcji paliw z odpadów komunalnych (w tym opakowaniowych) oraz powstrzymania importu pa-

liw alternatywnych (importowi paliw z Niemiec towarzyszą dopłaty za przyjęcie odpadów przekazywane polskim odbiorcom). Istotny wpływ na masę odpadów (w tym opakowaniowych), jaka będzie mogła być poddana procesom współspalania w przemyśle cementowym ma krajowy popyt na cement, będący pochodną tempa rozwoju gospodarczego i tempa przyrostu inwestycji.

8. Realizacja przez Polskę zobowiązań w zakresie odzysku odpadów opakowaniowych, a od 2010 r. także biodegradowalnych wymaga w 2006 r. budowy dwóch spalarni odpadów o mocach przerobowych 400 tys. Mg rocznie. Liczba niezbędnych spalarni odpadów w 2015 r. wzrasta do trzynastu. Ze względu na brak społecznej akceptacji budowa spalarni przed 2010 r. jest jednak wątpliwa. Oznacza to, że odzysk odpadów opakowaniowych będzie mógł być wykonywany współspalaniem i recyklingiem.
9. Warunkiem koniecznym dla rozwoju systemu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, a także odpadów sprzętu elektronicznego oraz odpadów biodegradowalnych jest wzrost cen za przyjęcie odpadów do składowania. Składowanie odpadów jako najmniej pożądana metoda ich unieszkodliwiania powinno się charakteryzować najwyższym jednostkowym kosztem. Wzrost cen za składowanie odpadów powinien wykreować ekonomiczną efektywność wszelkich działań służących ograniczeniu masy odpadów kierowanych do składowania (m.in. wzrost efektywności sortowania odpadów i selektywnej zbiórki, produkcji paliw alternatywnych). Jednym z możliwych rozwiązań pozwalających na osiągnięcie powyższego celu jest wprowadzenie minimalnej ceny za przyjęcie odpadów do składowania. Poziom ceny docelowo powinien zostać zrównany z kosztem termicznego przekształcania odpadów. Przeprowadzone badania i analizy wskazują, iż cenę za przyjęcie odpadów do składowania na poziomie 100 zł/Mg należy traktować jako dolną granicę pozwalającą na wypełnianie przez składowiska norm prawa i jednocześnie zapewniającą efektywność funkcjonowania systemu odzysku i recyklingu. Bezwzględną koniecznością jest także egzekucja obowiązującego prawa. Potrzebna jest konsekwentna walka ze zjawiskiem nielegalnego składowania odpadów, będącego wynikiem wzrostu cen za składowanie. Może ona być prowadzona takimi metodami jak ustalenie minimalnej masy odpadów na jaką gospodarstwo domowe musi posiadać umowę, obciążanie mieszkańców gmin kosztami ponoszonymi na likwidację dzikich składowisk w formie specjalnych opłat itp.
10. Brak działań na rzecz istotnego podniesienia opłat za przyjęcie odpadów do składowania wywoła liczne zjawiska niekorzystne mające charakter ogólnogospodarczy i zagrażające funkcjonowaniu całego systemu odzysku i recyklingu. Do podstawowych zaliczyć należy:
 - wypaczenie idei systemu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, które w konsekwencji może skutkować zaprzestaniem jego działania,
 - demotyvację podmiotów zobowiązanych (w tym samorządów) do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów (w tym opakowaniowych),
 - zmniejszenie liczby miejsc pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się gospodarką odpadami,
 - wzrost strumienia odpadów deponowanych na składowiskach odpadów; wzrost ten będzie efektem m.in. wzrostu masy opakowań wprowadzanych na polski rynek,
 - brak ekonomicznej efektywności inwestowania w rozwój potencjału recyklingowego i potencjału odzysku (m.in. budowy spalarni odpadów),
 - wzrost cen towarów, będący efektem braku realizacji obowiązków odzysku (brak potencjału – spalarni odpadów) i recyklingu (brak selektywnej zbiórki) i płaceniem przez podmioty zobowiązane opłat produktowych,
 - wystąpienie bodźca inflacyjnego będącego pochodną wzrostu cen powodowanego naliczaniem opłaty produktowej,
 - niewywiązanie się z obowiązku odzysku i recyklingu określonego w prawie Unii Europejskiej, co będzie skutkowało karą finansową dla Polski.
11. Istotnym mankamentem przyjętych rozwiązań systemowych jest brak spójnej, wielopoziomowej bazy danych dotyczących systemu gospodarki odpadami (w tym opakowaniowymi). Brak bazy danych w połączeniu z papierowym charakterem większości dokumentów skutkuje brakiem możliwości sprawowania skutecznego nadzoru nad systemem i kontroli pojedynczych jego uczestników.
12. Wchodzące w życie w 2006 r. istotne zmiany dotyczące obowiązków w zakresie zagospodarowania odpadów opakowaniowych sprawiają, że niezbędne będą dalsze kontrole, zwłaszcza w postaci kontroli łańcuchowych, uwzględniające wszystkich uczestników transakcji, w tym także kontrole podmiotów realizujących recykling i odzysk.

**Wykaz najważniejszych aktów prawnych
regulujących gospodarkę opakowaniami i odpadami opakowaniowymi**

Tytuł	Adres publikacyjny	Data wejścia w życie
Ustawa z dnia 11 maja 2001 o opakowaniach i odpadach opakowaniowych	Dz.U. 2001, Nr 63, poz. 638; zmiany Dz.U. 2003, Nr 7, poz. 78, Dz.U. 2004 Nr 11 poz. 97, Dz.U. 2004 Nr 96 poz. 959, Dz.U. 2005 Nr 175 poz. 1458.	2002.01.01 art. 5, ust. 1, pkt 4 od 1.01.2003
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie wzorów formularzy służących do składania rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań	Dz.U. 2002, Nr 122, poz. 1053	16.08.2002
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie raportów wojewódzkich dotyczących gospodarki opakowaniami	Dz.U. 2002, Nr 122, poz. 1054	16.08.2002
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie zawartości ołowiu, kadmu, rtęci i chromu sześciowartościowego w opakowaniach	Dz.U. 2002, Nr 241, poz. 2095	01.01.2003
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 kwietnia 2003 r. w sprawie sposobu ustalenia sumy zawartości ołowiu, kadmu, rtęci i chromu sześciowartościowego w opakowaniach	Dz.U. 2003 Nr 66 poz. 619	02.05.2003
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 czerwca 2003 r. w sprawie oznaczania opakowań	Dz.U. 2003, Nr 105, poz. 994	nieobowiązujący
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia wzorów oznakowania opakowań	Dz.U. 2004 Nr 94 poz. 927	01.05.2004
Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wysokości kaucji na opakowania jednostkowe niektórych środków niebezpiecznych	Dz.U. 2004 Nr 202 poz. 2078	01.10.2004
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 grudnia 2004 r. w sprawie raportów wojewódzkich dotyczących gospodarki opakowaniami	Dz.U. 2005 Nr 4 poz. 29	25.01.2005
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów formularzy służących do składania rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań	Dz.U. 2005 Nr 4 poz. 30	25.01.2005
Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej	Dz.U. 2001, Nr 63, poz. 639; zmiany: Dz.U. 2002, Nr 113, poz. 984, Dz.U. 2003, Nr 7, poz. 78 Dz.U. 2004 Nr 54 poz. 535, Dz.U. 2004 Nr 96 poz. 959, Dz.U. 2004 Nr 121 poz. 1263, Dz.U. 2005 nr 33 poz. 291, Dz.U. 2005 Nr 175 poz. 1458	01.01.2002
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i pożytkowych	Dz.U. 2001, Nr 69, poz. 719	nieobowiązujący
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2001 r. w sprawie stawek opłat produktowych	Dz.U. 2001, Nr 116, poz. 1235	nieobowiązujący
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakie powinien spełnić przedsiębiorca produkujący w kraju oleje smarowe z udziałem wytworzonych w kraju olejów bazowych pochodzących z regeneracji, w celu włączenia ich do rzeczywiście uzyskanego poziomu recyklingu	Dz.U. 2001, Nr 131, poz. 1475	01.01.2002
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2001 r. w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o wysokości należnej opłaty produktowej	Dz.U. 2001, Nr 157, poz. 1865	uchylony

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 grudnia 2001 r. w sprawie wzoru sprawozdania o wielkościach wprowadzonych na rynek krajowy opakowań i produktów, osiągniętych wielkościach odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych oraz wpływach z opłat produktowych	Dz.U. 2002, Nr 2, poz. 26	uchylony
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad i kryteriów gospodarowania środkami z opłat produktowych	Dz.U. 2002, Nr 122, poz. 1052	16.08.2002
Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 22 sierpnia 2002 r. w sprawie maksymalnych stawek opłat produktowych na 2003 r.	M.P. 2002, Nr 37, poz. 591	01.01.2003
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2003 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych	Dz.U. 2003, Nr 104, poz. 982	01.01.2004
Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 7 sierpnia 2003 r. w sprawie maksymalnych stawek opłat produktowych na rok 2004	M.P. 2003 Nr 41 poz. 601	01.01.2004
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 października 2003 r. w sprawie stawek opłat produktowych	Dz.U. 2003 Nr 180 poz. 1768	01.01.2004
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2003 r. w sprawie wzoru rocznego sprawozdania o wysokości należnej opłaty produktowej	Dz.U. 2003 Nr 220 poz. 2189	01.01.2004
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2003 r. w sprawie wzoru sprawozdania o wielkościach wprowadzonych na rynek krajowy opakowań i produktów, osiągniętych wielkościach odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych oraz wpływach z opłat produktowych	Dz.U. 2003 Nr 232 poz. 2342	01.01.2004
Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek opłat produktowych na rok 2005	M.P. 2004 Nr 35 poz. 615	01.01.2005
Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie maksymalnych stawek opłat produktowych na rok 2006	M.P. 2005 Nr 36 poz. 504	01.01.2006
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie dokumentów potwierdzających odrębnie odzysk i odrębnie recykling	Dz.U. 2005 Nr 58 poz. 510	07.04.2005
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2005 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych	Dz.U. 2005 Nr 103 poz. 872	01.01.2006
Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2005 r. w sprawie stawek opłat produktowych	Dz.U. 2005 Nr 157 poz. 1325	01.01.2006
Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach	Dz.U. 2001, Nr 62, poz. 628; zmiany: Dz.U. 2002, Nr 199 poz. 1671, Dz.U. 2003, Nr 7, poz. 78, Dz.U. 2004 Nr 96 poz. 959, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1208, Dz.U. 2004 Nr 191 poz. 1956, Dz.U. 2005 Nr 25 poz. 202, Dz.U. 2005 nr 90 poz. 758, Dz.U. 2005 nr 130 poz. 1087, Dz.U. 2005 Nr 175 poz. 1458	01.10.2001
Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw	Dz.U. z 2001, Nr 100, poz. 1085, zmiana Dz.U. 2002, Nr 143, poz. 1196	
Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	Dz.U. 1996, Nr 132, poz. 622; zmiany: Dz.U. 2002, Nr 113, poz. 984, Dz.U. 2003, Nr 7, poz. 78, Dz.U. 2004 Nr 96 poz. 959, Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1808, Dz.U. 2005 Nr 85 poz. 729	01.07.2001
Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o towarach paczkowanych	Dz.U. 2001, Nr 128, poz. 1409, zmiana Dz.U. 2004 Nr 49 poz. 465, Dz.U. 2004 Nr 96 poz. 959, Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1808	01.01.2003

Wykaz organizacji odzysku w Polsce w 2004 roku

Nazwa organizacji	Adres	Specjalizacja	Akcjonariusze
Aluminium Recykling	ul. Hutnicza 1, 62-510 Konin tel. (63) 2474827, 2474892 fax: (63) 2474893 www.recykling.konin.pl e-mail: recykling@recykling.konin.pl	Aluminium (puszki)	Recykler (spółka zależna huty aluminium w Koninie)
Branżowa Organizacja Odzysku S.A.	ul. Traugutta 1, 33-101 Tarnów tel. (14) 628 34 82, 628 34 86 fax: (14) 628 34 83 www.boosa.p info@boosa.pl	Odpady poużytkowe	Fundusze publiczne
Centrum Utylizacji Opon Organizacja Odzysku S.A.	ul. Jagiellońska 74 03-301 Warszawa tel/fax 022/ 814 33 07, www.utyliczacjaopon.pl utyliczacja@utyliczacjaopon.pl	Odpady poużytkowe (opony)	Producenci opon
Czyste Środowisko Organizacja Odzysku S.A.	ul. Mazowiecka 25, 30-019 Kraków tel. (12) 634 59 00 fax (12) 623 77 88 www.czystesrodowisko.pl csoo@czystesrodowisko.pl	Odpady opakowaniowe i poużytkowe	Przedsiębiorstwo gospodarki odpadami
DOL-EKO Organizacja Odzysku S.A.	ul. Świeradowska 75 50-559 Wrocław tel./fax (71)795 92 58, (71) 791 10 61-69 biuro@doleko.pl	Odpady opakowaniowe	Fundusze publiczne
ECO-PAK	ul. Świerczewskiego 5, 59-950 Ruszów tel. (075) 771 43 17, fax. (75) 771 43 18	Opakowania, z wyjątkiem niebezpiecznych	Osoby fizyczne
EKO-CYKL	ul. Krzywoustego 82-86, 51-166 Wrocław Biuro: ul. Modlińska 190 03-119 Warszawa tel. (22) 510 36 76 lub 91 tel./fax (22) 510 36 75 lub 92 www.ekocykl.org eko-cykl@ekocykl.org	Opakowania i odpady poużytkowe	Osoby fizyczne
EKO-GROUP S.A. Organizacja Odzysku	ul. Partyzantów 21 42-300 Myszków tel./fax (042) 250 3828-9 www.ekogroup.pl poczta@ekogroup.pl	Opakowania z tworzyw sztucznych	Osoby fizyczne
EKOLA Organizacja Odzysku Odpadów i Opakowań	ul. Straganiarska 24/27, 80-837 Gdańsk tel./faks. (58) 3462473 www.ekola.pl biurogda@ekola.pl	Odpady opakowaniowe i poużytkowe	Fundusze publiczne, przedsiębiorstwo gospodarki odpadami
Eko-Punkt Organizacja Odzysku S.A.	ul. Kacza 8/N, Warszawa 01-013 Warszawa adres korespondencyjny ul. 17 Stycznia 56 02-146 Warszawa (22) 862 58 26; fax.:(22) 862 61 71 www.eko-punkt.pl, info@eko-punkt.pl	Selektywna zbiórka odpadów, odpady opakowaniowe	Przedsiębiorstwo gospodarki odpadami
EKO-REK	Paszczyna 12 39-207 Brzeźnica tel./fax. (14) 682 87 28	Brak danych	Osoby fizyczne
Eko Świat Organizacja Odzysku S.A	ul. Przemysłowa 13 39-100 Ropczyce	Brak danych	Osoby fizyczne
Eurobac Organizacja Odzysku	ul. Błękitna 6 85-370 Bydgoszcz tel./fax: (52) 379 63 97 www.robac.pl, eurobac@robac.pl	Odpady opakowaniowe i poużytkowe	Recyklerzy

Nazwa organizacji	Adres	Specjalizacja	Akcjonariusze
GLOB POLSKA Organizacja Odzysku S.A.	ul. Hoża 35/18, 00-681 Warszawa tel./faks: (22) 621 56 64, 621 53 58 www.globpolska.com.pl in- fo@globpolska.com.pl	Obsługa oficjalnych importerów samocho- dów (opony, akumula- tory, oleje, opakowania po częściach z importu)	Recykerzy
I Polska Organizacja Odzysku "STOLICA" S.A.	ul. Kredytowa 3 00-056 Warszawa adres korespondencyjny ul. Gizów 6 01-249 Warszawa tel: (22) 634 0683, 634 06 85 fax: (22) 634 06 87 www.ipoo.pl	Zarządzanie, odzysk i recykling odpadów opakowaniowych i odpadów niebez- piecznych	Biuro konsultingowe (osoby fizyczne)
KOBA Organizacja Odzysku S.A	Jasnogórska 1 31-358 Kraków Tel. (12) 626 31 06 Fax (12)626 31 07 www.koba.com.pl koba@koba.com.pl	Odpady opakowaniowe (puszki aluminiowe)	Osoby fizyczne
Konsorcjum Olejów Przepracowanych – Organizacja Odzysku S.A.	ul. Trzecieckiego 14, 38-460 Jedlicze tel.: (13) 438 41 06 fax. (13) 438 45 22 ww.konsorcjum.jedlicze.com.pl	Odpady użytkowe (odpadowe oleje smarowe)	Producent olejów/recyker
MTS Organizacja Odzysku S.A.	ul. Książęca 1, 61-361 Poznań tel. (61) 879 33 73 fax. (61) 870 05 01 www.mts-oo.pl biuro@mts-oo.pl	Opakowania z papieru, tektury, tworzyw sztucz- nych oraz szkła	Przedsiębiorstwa pozyskujące odpady
Nowa Jakość Organizacja Odzysku S.A.	ul. Zielona 26, 42-360 Poraj tel.(34) 316 01 10, fax (34) 316 01 11 biuro ul.Faradaya 53/31 42-200 Częstochowa tel/fax (34) 361 62 42	Opakowania, w tym szczególnie z aluminium i stali	Recyker
Ogólnopolska Organizacja Odzysku O Trzy S.A.	ul. Osobowicka 89, 51-008 Wrocław tel. (71) 335 28 23-25 adres do korespondencji: ul. Wrocławska 52, 55-075 Bielany Wrocławskie www.otrzy.pl biuro@otrzy.pl	Odpady opakowaniowe i użytkowe	Osoby fizyczne
Oiler Organizacja Odzysku S.A.	ul. Malinowska 24a 83-110 Tczew tel. (58) 532 40 08 fax (58) 532 40 08 www.oiler.com.pl tczew@oiler.com.pl	Oleje odpadowe	Recykerzy
Organizacja Odzysku Grupa Zachodnia S.A.	ul.Romana Maya 1 61-371 Poznań	Brak danych	Brak danych
PLASTEKOL	ul. 3 Maja 101 38-200 Jasło tel.(13) 44 66 660 fax.(13) 44 66 659, www.plastekol.pl, jaslo@plastekol.pl	Oleje odpadowe tworzywa sztuczne	Osoby fizyczne
Plastic Technologies and Products – Polska Organizacja Odzysku S.A	ul. Waliców 11 00-851 Warszawa tel. (22) 583 92 73	Brak danych	Brak danych

Nazwa organizacji	Adres	Specjalizacja	Akcjonariusze
Plast-Oil Organizacja Odzysku S.A	ul. Wagrowska 14 Poznań	Brak danych	Brak danych
Polski System Recyklingu Organizacja Odzysku S.A.	ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa tel. (022) 519 41 41 fax (022) 519 41 40 www.psr-sa.pl biuro@psr-sa.pl	Opakowania	Producenci opakowań, recyklerzy
PRO-EKOL	ul. Wolność 5 lok 18, 01-018 Warszawa tel 862 50 99 tel/fax 862 51 00 www.proekol.pl/ odpady@proekol.pl	Opakowania	Osoby fizyczne
REBA Organizacja Odzysku S.A.	ul. Kubickiego 19 lok. 16, 02-954 Warszawa tel. (022) 550 61 08 fax (022) 550 61 09 www.reba.pl biuro@reba.pl	Odpady poużytkowe, baterie i ogniwa	Producenci baterii
REBIS Organizacja Odzysku i Recyklingu	ul. Fosa 3 02-768 Warszawa tel. /fax (22) 620 51 23	Brak danych	Osoby fizyczne
RECAL Organizacja Odzysku S.A	ul. Grzegórzecka 77, 31-559 Kraków tel. (12) 4102710 faks: (12)412 6235 www.recal.pl sekretariat@recal.pl	Puszki po napojach	Producenci puszek
Recykl Organizacja Odzysku S.A	ul. Dworcowa 15 62-032 Luboń k/ Poznania tel. + 48 (61) 899 48 93 fax + 48 (61) 899 40 37 www.recykl.pl, biuro@recykl.pl	Brak danych	Brak danych
Rekopol Organizacja Odzysku S.A.	ul. Domaniewska 47 02-672 Warszawa tel. (22) 545 42 80 fax (22) 545 42 84 rekopol@rekopol.pl	Odpady opakowaniowe (z wyjątkiem opakowań niebezpiecznych)	Producenci wyrobów w opakowaniach
Stena Organizacja Odzysku S.A	ul. Marii Konopnickiej 11 41-100 Siemianowice Śląskie	Brak danych	Brak danych
Tom-Opak Organizacja Odzysku S.A	ul. Pomorska 112 70-812 Szczecin	Odpady opakowaniowe	Brak danych
TOTAL-EKO Organizacja Odzysku S.A	ul. Piłsudskiego 72 c 10-454, Olsztyn Tel.(89) 5343600, (089) 5332599 Fax: (89) 5336778	Odpady opakowaniowe	Brak danych
Zakład Gospodarki Komunalnej Organizacja Odzysku "BIOSYSTEM" S.A.	ul. Wodna 4 30-556 Kraków tel. (12) 655 70 49 tel. (12) 655 47 40 fax (12) 296 66 24 www.biosystem.pl biuro@biosystem.pl	Opakowania, z wyjąt- kiem niebezpiecznych	Przedsiębiorstwo gospodarki odpadami
Zielony Punkt Organizacja Odzysku S.A.	ul. Zachodnia 70 lok. 311 93-403 Łódź (42) 630 67 64 fax (42) 630 67 64 www.zielonypunkt.com office@zielonypunkt.com	Odpady opakowaniowe	Osoby fizyczne

Źródło: opracowanie własne.